

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

08.04.2025 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Българският бизнес ще пострада от митата, първи ще са заводите за авточасти

Европа не желае да влиза в търговска война и е съгласна да се преразгледат правилата на световната търговия, така че тя да стане по-справедлива. Но в същото време европейският пазар не може да абсорбира шоковете от едно толкова драстично едностранно действие като въведените от САЩ мита, нито пък може да бъде пристанище на цялото свръхпроизводство в световен мащаб, което би се пренасочило от щатския пазар към нас. Трябва да бъдат защитени европейските производители. Това каза **доц. д-р Милена Ангелова, член на Европейския икономически и социален комитет**, в предаването "Бизнес старт" на Bloomberg TV Bulgaria с **водец Христо Николов**.

"Още на 3 април до нас стигна информация, че в рамките на ЕС се прави пълен анализ на наложените до сега митнически ограничения към европейския бизнес. Ние имаме общо 380 млрд. евро европейски експорт, който ще бъде засегнат. Той се разпределя по следния начин - 290 млрд. евро от реципрочните мита, които бяха обявени на 2 април, 26 млрд. евро на основа на обявените мита върху стоманата и алуминия и 67 млрд. евро, които са върху обявените мита за автомобили и автомобилни части. Тоест, това е целият пакет".

Още от 15 април Европейският съюз има готовност да наложи пълен пакет с реципрочни мерки към САЩ. Всъщност през 2024 година ЕС прие инструмент против икономическата принуда, който му дава правната рамка да предприеме такива действия, подчерта гостенката. "Но аз силно се надявам, както виждаме във външната политика на американския президент, понякога такива обявени страшни действия са всъщност преговорна позиция, за да се получи нещо насреща".

"Би могло разменна монета да бъде актът за регулация на дигиталните услуги, тъй като големите дигитални компании на САЩ са тези, които биха могли да получат облекчения при преговорния процес".

Ако ЕС има превес при износа на стоки, то има дефицит от вноса на услуги, идващи от САЩ и ако тези две неща се разгледат, разликата е около 48-50 млрд. евро, добави събеседничката. "Съединените щати имат интерес този поток от услуги да влиза безпрепятствено на европейския единен пазар и това е нещото, които би могло да бъде разглеждано".

"Разбира се ЕС отдавна е двигател и на процеса на преразглеждане на начина на работа и структурата на Световната търговска организация, така че световната търговия да стане по-безпроблемна и по-честна. А това е и което иска и президентът на САЩ. Тук Европа също може да бъде лидер".

Третият аспект, за който по-малко се говори, е, че както видяхме Великобритания вече обявява мерки за незабавна подкрепа на бизнеса, насочени към намаляване на разходите за правене на бизнес, каза още д-р Милена Ангелова. "Това включва мерки за намаляване на административната тежест, намаляване на бюрокрацията, както и мерки за подкрепа като намаляване на данъчни ставки, опростяване на различни задължения и други".

"Европейската автоиндустрия, например, е заплашена от милиарди евро глоби заради това, че не посреща изискванията за намаляване на емисиите за парникови газове. Това е нещо, които може да се преразгледа в светлината на тези глобални предизвикателства".

Основният удар върху българската икономика, посочи Ангелова, ще бъде вторичен, като ще бъде следствие от понесените щети в основните търговски партньори на България в рамките на Европейския съюз, например Германия и Франция. "Първите търговски шокове ще бъдат усетени от веригите за доставки, защото нашите компании имат търговски договори,

които имат някакви срокове, в които нещата се случват по стабилен начин. Когато тези договори бъдат преразгледани или изтекат и трябва да се подновяват, тогава очакваме да дойдат проблемите, ако не се намери решение на този въпрос".

"Виждам повече този процес като протичащ във времето, който ще отнеме шест месеца до една година. Тогава ще разберам точно как ще изглеждат косвените шокове за българската икономика".

Целият коментар по темата гледайте [ТУК](#).

[NOVA TV](#)

✓ Васил Велев: Има опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ

По думите му много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници. Има реална опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ. Това заяви в „Здравей, България” **председателят на общото събрание на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) Васил Велев.**

По думите му много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници. Велев е категоричен, че трябва адекватни действия, защото „картината никак не е радостна”. „Не очакваме обаче такива да се приемат от настоящата Европейска комисия, затова трябва да се поиска оставката на нейното ръководство”, посочи експертът.

Според него при моментната картина действията на американския президент Доналд Тръмп са напълно обосновани. „Американската индустрия също върви надолу. Нейният дял се сви”, подчерта председателят на общото събрание на АИКБ. Той показва данни, според които производствата на САЩ и ЕС взети заедно са колкото това на Китай. „Санкциите към Русия вредят на Европейския съюз. Той се самоубива с тях”, смята Велев.

Целият разговор гледайте във видеото [ТУК](#).

[Frog news](#)

✓ Пазарът ни може да бъде „наводнен” с китайски стоки заради американските мита, алармира Васил Велев

ма реална опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ. За това алармира в ефира на предаването „Здравей, България” **председателят на общото събрание на АИКБ Васил Велев.** Според него много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници.

Велев е убеден, че трябва адекватни действия, защото „картината никак не е радостна”. „Не очакваме обаче такива да се приемат от настоящата Европейска комисия, затова трябва да се поиска оставката на нейното ръководство”, изтъкна експертът.

По думите му при моментната картина действията на американския лидер Доналд Тръмп са напълно обосновани. „Американската индустрия върви надолу. Нейният дял се сви”, обясни председателят на общото събрание на АИКБ. Той показва данни, според които производствата на САЩ и ЕС взети заедно са колкото това на Китай.

[Труд](#)

✓ Васил Велев: Има опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ

Има реална опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ. Това каза в ефира на NOVA **председателят на общото събрание на АИКБ Васил Велев.**

По думите му много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници. Велев е категоричен, че трябва адекватни действия, защото „картината никак не е радостна”. „Не очакваме обаче такива да се приемат от настоящата Европейска комисия, затова трябва да се поиска оставката на нейното ръководство”, посочи експертът.

Според него при моментната картина действията на американския президент Доналд Тръмп са напълно обосновани. „Американската индустрия също върви надолу. Нейният дял се сви”, подчерта председателят на общото събрание на АИКБ. Той показва данни, според които производствата на САЩ и ЕС взети заедно са колкото това на Китай. „Санкциите към Русия вредят на Европейския съюз. Той се самоубива с тях”, смята Велев.

[Днес +](#)

✓ Васил Велев: Има опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ

По думите му много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници. Има реална опасност българският пазар да бъде „наводнен” с китайски стоки заради митата на САЩ. Това заяви в „Здравей, България” **председателят на общото събрание на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) Васил Велев**. По думите му много предприятия у нас вече усещат тежестта на мерките и са съкратили свои работници. Велев е категоричен, че трябва да се предприемат адекватни действия, защото „картината никак не е радостна”. „Не очакваме обаче такива да се приемат от настоящата Европейска комисия, затова трябва да се поиска оставката на нейното ръководство”, посочи експертът.

Според него при моментната картина действията на американския президент Доналд Тръмп са напълно обосновани. „Американската индустрия също върви надолу. Нейният дял се сви”, подчерта председателят на общото събрание на АИКБ. Той показва данни, според които производствата на САЩ и ЕС взети заедно са колкото това на Китай. „Санкциите към Русия вредят на Европейския съюз. Той се самоубива с тях”, смята Велев.

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ 40% от обявите за работа са в София

Трудовият пазар остава стабилен у нас с ниска безработица - под 4%. Какво означава това за работещите?

Отговорите в рубриката "Лични финанси" със Светозар Костадинов.

Ниската безработица обичайно е положителен сигнал за икономиката. Ниският процент на безработица обикновено се свързва с повишена средна заплата, поради намаленото предлагане на работна ръка. Това може да доведе до инфлация, тъй като работодателите повишават цените, за да отговорят на увеличените разходи за труд. Може да бъде сигнал за намалена производителност или пък за предстояща рецесия.

Какво се случва при обявите за работа?

През март има ръст в предложенията за работата с 8%. Те са над 45 хиляди през миналия месец.

Откъде идва растежът?

От секторите „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Търговия и продажби“. Това се случва обичайно заради идващия летен туристически сезон. Но спрямо същия период през 2024 г. има спад от 1%. Най-голям ръст на обявите има във Варна, Бургас, Русе, Стара Загора, Пловдив и на шесто място е София. Но пък в столицата, макар и с най-малък ръст, обявите са най-много 40% от всички за страната.

Понижение има и при дистанционната работа - с 4% и с 1% спрямо година по-рано. Те заемат едва 8% от всички обяви за работа. Разпрелението е както следва: в „ИТ“ понижението е с 47%, следван от „Административни и обслужващи дейности“ (18%), аутсорсинг (ВРО) индустрията (15%) и „Търговия и продажби“ (11%).

1/3 от обявите за работа не изискват предишен опит. Образователната система не създава достатъчно квалифицирани кадри според HR браншът. Анализатори коментират, че безкрайният ръст на заплатите не е панацея за недостига на кадри.

✓ 100 години по-късно: Кои са най-големите борсови кризи от Голямата депресия до днес

Световните пазари отбелязаха тревожен спад на акциите в понеделник, след като Доналд Тръмп обяви търговска война на целия свят. Експертите се опасяват, че това ще доведе до глобална рецесия. Ситуацията напомня за кризата от времето на ковид пандемията. Икономистите вече я наричат "историческа".

Ковид кризата от 2020 г.

С обявяване на пандемията от ковид от Световната здравна организация глобалните акции паднаха главоломно поради несигурните за инвеститорите и акционерите времена – в Париж с 12%, в Ню Йорк с 10%, в Милано – със 17%. Пазарите започнаха да се съвземат в рамките на месеци, благодарение на бързия отговор на правителствата.

Финансовата криза от 2008 г.

Световната финансова криза от 2008 година е позната на мнозина като "ипотечната криза". Причината – банки и кредитни институции отпускат ипотечни заеми на лица, които не могат да ги изплатят, за да се създаде наплив на имотния пазар. Някои от ключовите световни банки се оказват пред фалит, когато излиза информация за неплатежоспособността им. Това принуждава правителствата да ги спасят чрез финансово подпомагане. Въпреки това тази криза довежда до втория най-голям спад на борсата след Голямата депресия и до загуба на доверие в банките.

Балонът "Дот-ком" от 2000 г.

Дот-ком кризата засяга преди всичко технологичния борсов сектор. Причината – рискови капиталисти инвестират масово в недоказани малки предприятия. Индексният фонд Nasdaq – един от трите най-големи в света, заедно с S&P 500 и Dow Jones – губи близо 40% от цената на акциите си в рамките на година.

"Черният понеделник" от 1987 г.

Крахът на Уолстрийт от 1987 г. довежда до световни загуби, възлизащи на 1,7 трилиона долара. Според една от водещите теории причината е във въвеждането на компютърните системи в търгуването с акции. Компютърна грешка допуска автоматизирано продаване на акции, което довежда до паника сред инвеститорите и домино ефект. Основният въпрос е поради какви фактори компютърът стига до извода, че трябва да задейства автоматизираното продаване – отговорът е обект на много предположения.

Крахът на Уолстрийт от 1929 г.

Събитието, довело до Голямата депресия, се случва на "Черния вторник". Крахът е резултат от дълъг период на спекулации на борсите, предхождан от производствен излишък в ключови отрасли в Европа и САЩ, благодарение на икономическия бум след Първата световна война. Резултатът е най-голямата финансова криза, с която светът се е сблъсквал – безработицата в САЩ достига 25%, а световният БВП намалява с 15%. За сравнение – при кризата от 2008 г. той намалява с 1%.

БНР

✓ Фон дер Лайен: ЕС е предложил на САЩ безмитен режим за промишлените стоки

ЕС е предложил на САЩ безмитен режим за промишлените стоки, съобщи председателката на Комисията Урсула фон дер Лайен.

По-късно от Комисията уточниха, че това е станало в петък по време на визитата на еврокомисаря по търговията Марош Шефчович във Вашингтон.

В съвместно изявление с премиера на Норвегия Юнас Гар Стъоре, който е на визита в Брюксел, тя подчерта:

"Ние предложихме нулеви мита за промишлените стоки, както сме направили с много наши търговски партньори и държим предложението си на масата. Но също така сме готови да отговорим с контрамерки и да защитим интересите ни. Също така ще се защитим и от косвените последици чрез преориентиране на търговията. За тази цел ще създадем работна група, която ще наблюдава вноса. Ще работим с индустрията, за да гарантираме, че имаме необходимата основа от доказателства за мерките, които предприемаме. Оставаме в тесен контакт, за да сведем до минимум взаимните последици за всеки един от нас".

Единният блок ще продължи да обсъжда как да отговори на митата на САЩ и ще се стреми да укрепи своя единен пазар, добави Фон дер Лайен. Тя подчерта, че ЕС също иска да диверсифицира търговията си.

"Ние ще се фокусираме като лазерен лъч върху 83% от световната търговия, която е извън САЩ", посочи тя.

Фон дер Лайен каза още, че Норвегия ще може да участва в общите поръчки по механизма за превъоръжаването на Европа SAFE, като норвежките индустрии ще се третират по същия начин като тези на ЕС.

От своя страна, норвежкия премиер Юнас Гар Стъоре съобщи, че кралството ще отпусне 4 млрд. норвежки крони за боеприпаси за Украйна, което е около 335 млн. евро.

Междувременно европейският комисар по въпросите на търговията и икономическата сигурност Марош Шефчович потвърди, че гласуването на първия пакет от мерки за противодействие на тарифите на Съединените щати ще се проведе на 9 април и те ще влязат в сила на 15 април, като втората част е насрочена за 15 май.

Той настоя, че отговорът на съюза "не може да бъде отлаган" и каза, че министрите на търговията от всички държави членки са показали единство на срещата днес.

✓ "Фич": Американските мита ще засегнат много корпоративни сектори в Европейския съюз

Рейтинговата агенция "Фич" (Fitch Ratings) посочи в свой доклад, оповестен в понеделник, че митата, наложени от администрацията на Тръмп, ще отслабят приходите и растежа на рентабилността на много корпоративни сектори в Европа. Очаква се химическият, автомобилният и хардуерният сектор да бъдат засегнати най-силно, отбеляза агенцията.

"Въпреки че повечето базирани в ЕС диверсифицирани промишлени компании имат големи производствени отпечатъци в САЩ (позициониране на производствените и оперативните дейности по отношение на веригата на стойността и географското местоположение), износът все още е значителен и ще бъде засегнат от митата, както и междинните части, доставяни извън САЩ, прогнозира "Фич".

Рейтинговата агенция добави, че фирмите от ЕС също така могат да се сблъскат с повишена конкуренция от китайски компании на пазарите, извън САЩ.

В друг свой анализ "Фич" предупреди, че реципрочните мита на САЩ повишават рисковете от рецесия и ограничават способността на Федералния резерв да намали лихвените проценти. Тарифите ще увеличат потребителските цени и ще намалят корпоративните печалби, намалявайки реалните заплати и оказвайки влияние върху потребителските разходи. Това също така ще попречи на бизнес инвестициите поради несигурността от провежданата от администрацията на Тръмп политика.

Агенцията преразгледа прогнозата си за растежа на САЩ през 2025 г., очаквайки по-бавна експанзия спрямо предишните прогнозирани за нарастване на БВП с 1,7%. По-високите тарифи ще окажат натиск върху цените на стоките, особено след като домакинствата в САЩ са изправени пред нарастващи инфлационни очаквания. Това може да накара Фед да бъде по-предпазлив за намаляването на лихвите.

"Фич" вярва, че повишаването на митата ще има широко разпространено отрицателно въздействие върху търговията и бизнеса в САЩ, което ще затрудни растежа на американската икономика.

Мениджър

✓ Петролът продължава да поевтинява на фона на опасенията от рецесия

Цените на петрола се понижиха значително в ранната търговия в понеделник, увеличавайки загубите от миналата седмица, тъй като ескалиращото търговско напрежение между Съединените щати и Китай подклажда страхове от рецесия, която ще намали търсенето на суров петрол, пише [Ройтерс](#).

Към 09:00 часа българско време сортът Брент поевтиня с 1,80 долара, или 2,74%, до 63,78 долара за барел. Цената на американския лек суров петрол WTI се понижи с 1,75 долара, или 2,84%, до 60,24 долара за барел.

Петролът поевтиня със 7% в петък, след като Китай увеличи митата върху американските стоки, ескалирайки търговска война. Миналата седмица цената на Брента падна с 10,9%, а тази на WTI – с 10,6%.

„Трудно е да се види дъно за суровия петрол, освен ако паниката на пазарите не отшуми и е трудно да видим това да се случи, освен ако Тръмп не каже нещо, което да спре нарастващите страхове за глобална търговска война и рецесия“, каза Вандана Хари, основател на доставчика на анализи на петролния пазар Vanda Insights.

В отговор на митата на президента на САЩ Доналд Тръмп, Китай заяви в петък, че ще наложи допълнителни налози от 34% върху американските стоки, потвърждавайки опасенията на инвеститорите, че е в ход пълномощабна глобална търговска война.

Вносът на петрол, газ и рафинирани продукти беше освободен от широкообхватните нови тарифи на Тръмп, но политиките биха могли да предизвикат инфлация, да забавят икономическия растеж и да засилят търговските спорове, което да натежи върху цените на петрола.

Председателят на Федералния резерв Джеръм Пауъл каза в петък, че новите мита на Тръмп са „по-големи от очакваното“ и икономическите последици, включително по-висока инфлация и по-бавен растеж, вероятно също ще бъдат.

Междувременно Организацията на страните износителки на петрол и нейните съюзниците, известни заедно като ОПЕК+, решиха да ускорят плановете си за увеличаване на добива. Сега групата има за цел да върне 411 хил. барела на ден на пазара през май, спрямо предварително планираните 135 хил. барела на ден.

„Този потенциален приток на предлагане, обръщайки съкращенията, поддържани през последните две години, представлява голяма промяна в динамиката на пазара и действа като значителен насрещен вятър за цените“, каза Суганда Сачдева, основател на SS WealthStreet – базирана в Ню Делхи изследователска фирма.

През уикенда висши министри от ОПЕК+ подчертаха необходимостта от пълно съответствие с целите за добива на петрол и призоваха страните, които поддържат свръхпроизводство, да представят плановете до 15 април, за да компенсират твърде големия добив.

✓ Джейми Даймън: Митата на Тръмп ще повишат инфлацията и ще забавят вече отслабващата икономика на САЩ

Митата, обявени от президента Доналд Тръмп миналата седмица, вероятно ще повишат цените както на местните, така и на вносните стоки, което ще натежи икономиката на САЩ, която така или иначе вече се забавя, заяви изпълнителният директор на JPMorgan Chase Джейми Даймън, цитиран от [Си Ен Би Си](#).

69-годишният Даймън коментира към тарифната политика, обявена от Тръмп на 2 април, в годишното си писмо до акционерите, което се превърна в щателно четен текст за състоянието на икономиката, предложенията за справяне с проблемите, пред които са изправени САЩ, и неговия подход към ефективното управление.

„Каквото и да мислите за законните причини за новообявените тарифи – и, разбира се, има такива – или дългосрочния ефект, добър или лош, вероятно ще има важни краткосрочни ефекти“, коментира Даймън. „Вероятно ще видим инфлационни ефекти не само върху вносните стоки, но и върху цените на вътрешния пазар, тъй като разходите за суровини нарастват и търсенето на местни продукти се увеличава“, добави той.

Даймън е първият главен изпълнителен директор на голяма банка на Уолстрийт, който публично адресира всеобхватната тарифна политика на Тръмп, докато световните пазари се сриват. Въпреки че председателят на JPMorgan често използва своята платформа, за да подчертае геополитическите и финансови рискове, които вижда, тазгодишното писмо идва в необичайно турбулентен момент. Акциите са в процес на свободно падане, откакто изявлението на Тръмп шокира световните пазари, причинявайки най-лошата седмица за борсите в САЩ от избухването на пандемията на Covid през 2020 г.

Сегашните му коментари изглежда противоречат на негова изказване през януари, когато Даймън каза, че хората трябва да „превъзмогнат“ опасенията за митата, защото те са полезни за националната сигурност. По това време тарифните нива, които се обсъждаха, бяха много по-ниски от тези, които бяха разкрити миналата седмица.

Тарифната политика на Тръмп създаде „много несигурности“, включително въздействието ѝ върху глобалните капиталови потоци и долара, въздействието върху корпоративните печалби и реакцията на търговските партньори, каза Даймън.

„Колкото по-бързо бъде решен този проблем, толкова по-добре, защото някои от негативните ефекти се увеличават кумулативно с течение на времето и ще бъдат трудни за обръщане“, каза той. „

„Не съм толкова сигурен“

Въпреки че икономиката на САЩ се представи добре през последните няколко години, подпомогната от почти 11 трилиона долара държавни заеми и разходи, тя „вече отслабваше“ през последните седмици, дори преди обявяването на митата от Тръмп, смята Даймън. Инфлацията вероятно ще бъде по-силна, отколкото мнозина очакват, което означава, че лихвените проценти могат да останат високи дори когато икономиката се забавя, добави той.

„Икономиката е изправена пред значителна турбуленция, с потенциалните позитиви от данъчната реформа и дерегулацията и потенциалните негативи от тарифите и „търговските войни“, продължаваща лепкава инфлация, високи фискални дефицити и все още доста високи цени на активите и нестабилност“, каза Даймън.

Според главния изпълнителен директор на JPMorgan както акциите, така и кредитните спредове все още са на нива, които са твърде оптимистични.

„Пазарите все още изглежда ценообразуват активите с предположението, че ще продължим да имаме доста меко приземяване“, каза Даймън. „Не съм толкова сигурен“.

✓ Румен Радев: Позиционирането на България като перспективна дестинация за високотехнологични инвестиции в областта на изкуствения интелект изисква общи действия от институциите, научните зена и бизнеса

Позиционирането на България като перспективна дестинация за високотехнологични инвестиции в областта на изкуствения интелект изисква общи действия от институциите, научните зена и бизнеса. Това заяви държавният глава Румен Радев на провела се днес по негова инициатива кръгла маса на тема „България и петата индустриална революция. Възможности за привличане на стратегически инвеститори за изграждане на фабрики за изкуствен интелект и центрове за данни“. Форумът събра представители на изпълнителната и местната власт, високотехнологичния бизнес, научните среди, български организации и компании. В събитието участва и вицепрезидентът Илияна Йотова.

В словото си Румен Радев подчерта, че в света протича надпревара за изграждане на инфраструктура и екосистеми за развитието на изкуствен интелект, което поставя въпроса за мястото на България в този процес и за нивото ни на амбиции. Румен Радев напомни, че България е обявена от Euro HPC JU като част от държавите, които ще изградят една от шестте фабрики за изкуствен интелект в Европа и открои усилията на Института за компютърни технологии и изкуствен интелект (INSAIT), на София Тех Парк и на институциите за постигането на този успех.

Държавният глава открои разликата в мащаба, обема и функциите между гигафабриките за изкуствен интелект и центрoвете за данни, които България се стреми да изгради: предназначението на гигафабриките е да обучават сложни модели на изкуствен интелект, което изисква много по-мащабна инфраструктура и комуникации, включително енергийна консумация и голям обем водни ресурси за охлаждане. България има големи предимства, които дават перспектива да привлечем подобен проект, каза президентът Радев и открои като такива стабилната енергийна система, която включва и ядрена енергия, подходящи терени, отговарящи на редица критерии, които могат да поемат подобен проект. Сред другите преимущества на страната ни Румен Радев посочи водните ресурси, географското разположение, традициите на образователната ни система, която може да развива най-важното – кадрите.

Президентът Радев подчерта също така, че следващите 2 години са решаващи за позиционирането на България в областта на изкуствения интелект и отбеляза, че големите компании в областта на информационните технологии в САЩ вече търсят възможности за последващо развитие. „Имаме възможност да привлечем инвестиции от съвсем друго поколение, при коренно различни условия. Проблемът е дали ще успеем да се организираме да го направим“, посочи държавният глава. Той открои и силния бизнес у нас, който изгражда големи мощности от ВЕИ и зелена енергия и предоставя възможности за съхранение на енергия, както и наличните терени. „Въпросът е в публично-частното партньорство и трябва да променим цялостно имиджа на нашата страна, защото тя в определени случаи е заобикаляна поради насадена представа за страна с вихрещ се корупция и политическа нестабилност“, заяви президентът Радев. По думите му това спъва инвестициите у нас и трябва да се работи така, че час по-скоро да излезем от този образ.

Румен Радев подчерта също така, че кръглата маса не трябва да остава само формат за обсъждане, а да постави задачи, които с обединените усилия на изпълнителна и местната власт, президентската институция, бизнесът и образованието, да създадат концептуален документ, с който се заявява волята на страната да привлече такава стратегическа инвестиция и преимуществата, с които разполага за нейната реализация и с който всички институции оттук-нататък да излизат заедно и поотделно при среща с потенциални партньори. „Когато имаме този документ, включително и бизнесът може да привлече чуждестранни инвеститори, когато знае, че държавата стои зад тази концептуална идея и ще я подкрепя“, каза още президентът. Изготвеният съвместно от изпълнителната власт, образователните и научни институции, българския бизнес, IT сектора, INSAIT и местната власт концептуален документ с ясни условия и параметри какво може да предостави България, следва да бъде активно представян на инвеститори, държави, бизнеса.

Румен Радев подчерта също така единомислието на представителите на държавни институции, местна власт, екосистемите на бизнеса и образованието за постигнатото от България до момента, както и за наличието на амбиция за неговото надграждане. По думите му въпросът оттук нататък е как да се действа на фона на изключително краткия времеви прозорец, в който световните гиганти търсят къде да създадат следващите гигафабрики. Ползата, по думите на Румен Радев, е не само да привлечем многомилиардни инвестиции, а да изведем технологичното развитие на България на съвсем друга, много по-висока орбита. Имаме всички условия, но огромното предизвикателство е ще може ли нашата тежка, тромава бюрократична машина да се задвижи, за да привлечем една система, която се движи с хиперзвукова скорост, която не се движи от политическо его и политически интереси, а от един единствен критерий – успех и пари. „Тук се сблъскват две

съвсем различни нагласи за правене на бизнес. И това е големият проблем и той може да бъде решен само ако ние поддържаме високо ниво на амбиции, имаме политическа воля, единомислие от всички играчи,“ каза Румен Радев.

„Там, където се изградят големи центрове за данни, гигафабрики за изкуствен интелект – тези държави и общества ще движат развитието на човечеството, ще разработват следващото поколение технологии, а другите просто ще бъдат консуматори на тези технологии“, подчерта още в изказването си държавният глава.

В рамките на форума вицепрезидентът Илияна Йотова направи изказване, посветено на темата за европейските политики в областта на изкуствения интелект. По думите ѝ проектът за изграждане на гигафабрика може да се превърне в голяма национална идея, около която да се обединим като общество, защото е изключително важна за развитието на страната. Тази дискуссия е важна и защото обикновено България е обект на европейските политики, каза още Илияна Йотова и допълни, че все още ни липсва онази амбиция на държава членка, която да участва активно във формирането на европейските политики, а не само да ги изпълнява.

Вицепрезидентът Йотова изрази съжаление, че Европа изостава в доста области, като една от тях е и тази на развитието на изкуствения интелект. За сметка на това Европа произвежда повече регулации, отколкото създава бизнес и производство, посочи тя и допълни, че през 2023 г. ЕС се е превърнал в пионер в света в областта на регулациите за изкуствен интелект, които предстои да влязат в сила през 2026 г. По думите ѝ динамиката на сектора създава възможност докато бъде въведено това законодателство, то да бъде безкрайно остаряло. Илияна Йотова подчерта, че все пак законодателството в тази област не е лишено от смисъл. Законът за изкуствен интелект, по думите ѝ, има за цел да се справи с рисковете, които технологиите крият.

Илияна Йотова откри и инициативата на ЕК „гигафабрики за изкуствен интелект“ и напомни, че през февруари т.г. ЕК обяви 6 нови проекта за такива фабрики, включително и в България, за които е предвидено европейско и национално финансиране от 485 млн. евро. Тя обърна внимание, че тези проекти ще допринесат за засилване на екосистемата на изкуствения интелект на европейско ниво, като едновременно отговорят на нуждите на всяка държава членка. Илияна Йотова откри и публикувания през януари от ЕК 5-годишен план – компас за конкурентоспособност, определящ трите основни области за действие в следващите години – иновации, декарбонизация и сигурност. В областта на иновациите първата и главна цел е преодоляване на изоставането, посочи тя и допълни, че за да има успех, ЕК е предложила инициативите „гигафабрики за изкуствен интелект“ и „приложен изкуствен интелект“.

✓ Европейските фондови пазари започнаха новата седмица със загуби над 4%

Европейските фондови пазари отвориха рязко надолу в понеделник, като германският индекс DAX падна с цели 10% в началото на търговията. Низходящият тренд се запази до края на сесията при средна загуба над 4% за основните индекси в региона.

Европейските акции потънаха за четвърта поредна сесия в понеделник на фона на срива на глобалния пазар на акции, който започна миналата седмица след последните съобщения за тарифния режим на президента на САЩ Доналд Тръмп.

Съобщението на американския президент Доналд Тръмп за големи нови мита върху чуждестранните търговски партньори на страната предизвика нарастващи опасения на инвеститорите относно глобалните икономически перспективи. Китайските власти решиха да наложат допълнителни мита от 34% върху американски стоки в отговор на действията на Вашингтон, а търговците очакват допълнителни действия от други страни.

Европейският съюз планира да започне да събира първия транш от митата върху вноса от САЩ от 15 април, според комисаря по търговията на блока Марош Шефчович. Той каза, че ЕС ще гласува план за противодействие на широкоразпространените тарифи на Тръмп на 9 април. Шефчович добави, че митата ще започнат да се прилагат за втория набор от мерки на 15 май. Митата на ЕС са в отговор на наложените от Тръмп мита върху стоманата, алуминия и автомобилите и 20% мито върху други стоки.

До обед общият индекс на най-големите европейски компании Stoxx Europe 600 се понижи с 6,08% до 466,16 пункта. Германският DAX губи 7,2%, британският FTSE 100 - 5,3%, френският CAC 40 - 6,5%, италианският FTSE MIB - 6,5%, испанският IBEX 35 - 6,6%.

Общият европейски индекс Stoxx 600 падна до 6% по-рано през сесията, но леко намали загубите, за да затвори с 4,54% пониско до 14-месечно дъно, отбелязвайки най-ниското си ниво на затваряне от 23 януари 2024 г., а най-голям спад регистрира италианският FTSE MIB (-5,18%).

Глобалните капиталови пазари бяха разтърсени по време на следобедната европейска сесия, за кратко някои емисии скочиха в зелената зона след медийно съобщение и спекулации в социалните медии за потенциална пауза на митата. Прессекретарят на Белия дом Каролин Лийвит каза пред Иймън Джавърс от CNBC в понеделник, че всяко говорене за 90-дневна пауза е „фалшива новина“.

Допълнителна несигурност се появи точно преди затварянето в Европа, тъй като Тръмп заплаши да повиши митата за Китай с още 50%, освен ако Пекин не отмени ответните мита.

Сред лидерите на спад са акциите на отбранителните и индустриални компании, които загубиха средно 9,5 процента. Спадът в стойността на германските ценни книжа на Rheinmetal достигна 27%, след което търговията с тях беше спряна. Акциите на Rolls-Royce паднаха с 9,62%, на Thyssenkrupp - с 10,51%.

Секторните индекси на комуналните услуги, търговията на дребно, застраховане, финансови услуги, нефт и газ и химикали регистрираха загуби над 5%.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Мъртвите пчели са симптом на съвременното земеделие

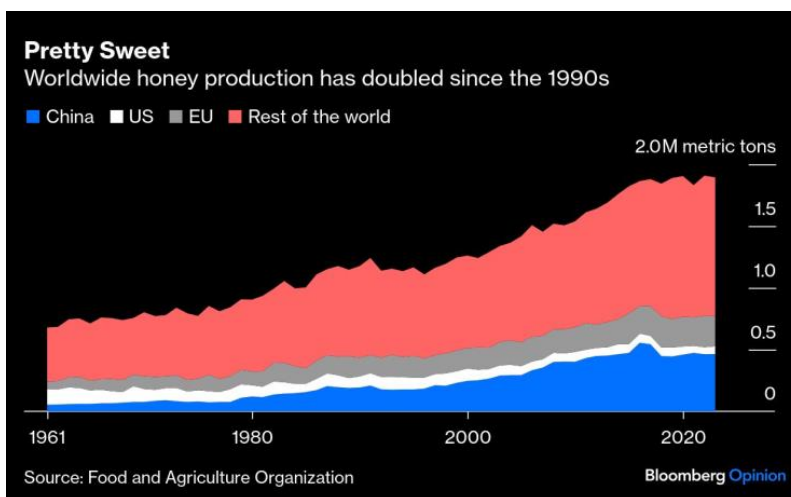
Това е повтарящо се бедствие, което може да изглежда като библейска чума: пчелите се появяват покрити с паразити, с деформирани крила или убиват собствените си ларви. Понякога работничките изчезват от кошера напълно, оставяйки царицата и нейното потомство изоставени в стил **Мария Селесте**.

Предстоящите месеци се очертават грандиозни опустошения. Според изследователи от Вашингтонския държавен университет миналия месец до 70% от пчелните семейства в САЩ ще загинат поради комбинация от фактори като болести, глад и отравяния.

За тези от нас, които не са земеделски производители или пчелари, подобни цифри могат да изглеждат загадъчни и апокалиптични. Невинаги е лесно да се разбере защо даден кошер загива. Дори учените не са сигурни какво точно причинява разпадането на пчелните семейства - явление, което се разраства бързо от средата на 2000 г. и се характеризира с внезапно изчезване на пчелите работнички. Неизбежно е да се мисли за умрелите пчели като за нещо подобно на божествена присъда - мор, сполетял невинни насекоми, като наказание на природата за греховете на нашата индустриализирана селскостопанска система.

В действителност обаче загубата на пчели е по-скоро страничен ефект от съвременното интензивно земеделие, отколкото доказателство за бунт на околната среда срещу него. Медоносните пчели не са естествена алтернатива на препаратите за растителна защита - фабрично произведените пестициди, торове и сортове култури, които фермерите редовно използват, за да получат повече продукция от своите насаждения.

Вместо това сами по себе си са средство за третиране на културите. За фермерите от 21-ви век пчелните кошери са част от арсенала на съвременното индустриализирано земеделие, както механичните комбайни и генетично модифицираните семена.

Световното производство на мед се е удвоило от 1990 г. насам

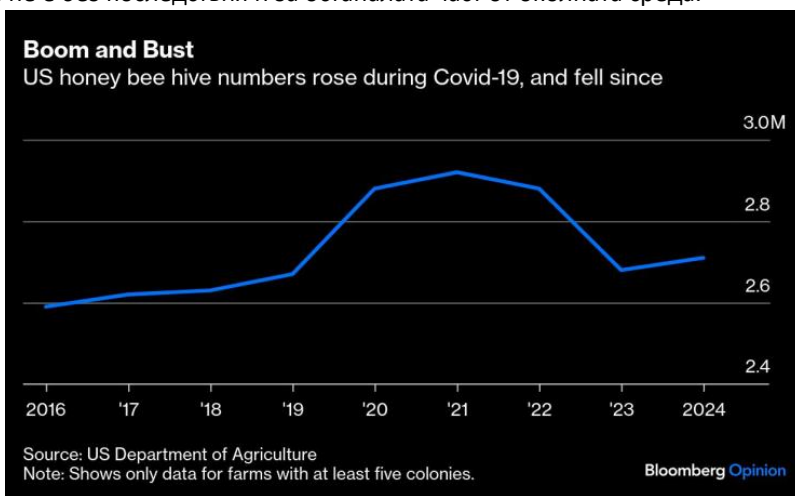
Неслучайно фермерите разполагат кошери в близост до нивите си. Те не го правят и за да печелят от продажбата на мед - пчеларството е известно с ниския си марж. Вместо това се прави заради „услугите по опрашване“ - начините, по които събирането на нектар и прашец от пчелите може да подобри добива и качеството на културите.

Това е голям бизнес. Опрашването от насекоми подобрява производството на реколтата с цели 577 млрд. долара годишно. Без него би се загубило до 8% от световното производство.

Ползите са добре познати в целия свят. В Буркина Фасо семената на сусама са три пъти по-големи в стопанствата, опрашвани от медоносни пчели. В Аржентина ябълките от овощни градини с висококачествени кошери са по-сладки и по-големи, което повишава печалбата със 70%. В Калифорния бадемовите стопанства, опрашвани от пчели, произвеждат с 20% повече ядки на хектар от тези, които не са били опрашвани.

Резултатът е процъфтяващ отрасъл, в който пчелари, фермери и превозвачи работят заедно за взаимна изгода. Пчелите оказват най-голямо въздействие върху културите през краткия период, когато те са в цъфтеж, тъй като обикновено само оплодените цветове дават плод. В резултат на това кошерите се превозват с камиони от една част на страната до друга, за да следват сезона на цъфтеж, което понякога води до нещастни случаи, когато при катастрофа на пътя се изсипват милиони дезориентирани и агресивни жилещи насекоми.

Тази система си заслужава, ако искаме храната да е в изобилие, да е рентабилна и евтина. Но не бива да се самозалъгваме, че тя е много по-естествена от хербицидите, нитратите и полиетиленовото фолио, които разпръскваме по земеделските земи със същата цел. Това не е без последствия и за останалата част от околната среда.

Кошерите са увеличили своя брой по време на пандемията

От една страна, нашите пчелни семейства са монокултура, както и безкрайните ни полета със соя и пшеница. Многобройни видове са способни да опрашват растенията. Западната медоносна пчела, *Apis mellifera*, дори не е съществувала в Америка преди Колумб. Въпреки това тя се справя с тази работа по-добре от всеки друг вид. Тя не е особено придирчива към растенията, които посещава, а голямото производство на мед осигурява на пчеларите допълнителен начин да увеличават доходите си, когато не отдават кошерите си под наем на фермери.

Това е друг начин да се каже, че медоносните пчели изместват видовете, които не са толкова добре приспособени към нуждите на съвременното индустриално земеделие. В резултат на това по-малко полезните местни видове намаляват в световен мащаб в отговор на инвазивната заплаха. Това може да има мащабни последици. Все още има много култури, които медоносните пчели не обичат да посещават, и ако естествените им опрашители започнат да изчезват, защото *Apis mellifera* ги лишава от целия им нектар, тогава производството на храни ще пострада.

Доминиращата роля на медоносната пчела е и най-големият фактор за загубите на кошери. Болестите обикновено следват растежа и гъстотата на популацията. Човешките епидемии не са съществували, преди да започнем да се заселваме в градовете, а пандемии, обхващащи целия свят, не са се появили, докато в епохата на платната, параходите и самолетите не са започнали да транспортират заразени хора от един континент на друг.

В микромасщаб съвременната индустрия за опрашване е урбанизираща и глобализираща популацията на пчелите, като е гарантирала, че паразити като акара *Varroa* и вируса *Sacbrood* пътуват по-далеч и по-бързо от всякога. Ако смятате, че

загубата на 70% от пчелните семейства в САЩ през тази година е голямо число, помислете, че обичайно всяка година умират около 50% от пчелните семейства.

За нашите хранителни системи възходът на медоносната пчела е беспорен успех. За нашите екосистеми обаче сладостта е съпроводена с много горчивина.

✓ Рецесията в товарните превози няма да отmine скоро

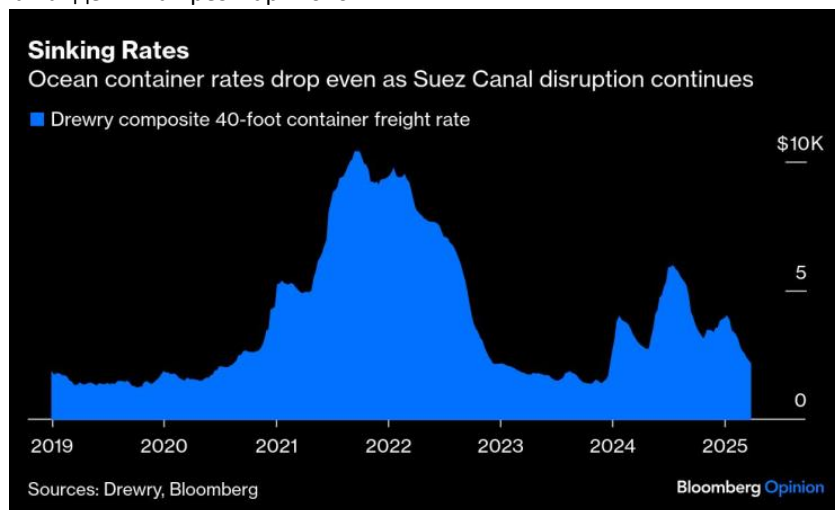
Съществува една стара поговорка, че всички стоки в крайна сметка се превозват с камион. Не бива да забравяме и че тези стоки най-вероятно са били транспортирани с кораби и влакове и складирали в някой склад. С оглед на това, логистичната индустрия е едно от първите места, където да потърсим улики как икономиката и бизнесът ще се справят с новата реалност на протекционистка политика в САЩ, зададена от президента Доналд Тръмп.

Въпреки че реакцията на фондовите пазари спрямо стремежа на Тръмп да преобърне глобалната търговия чрез рекордно високи мита е бърза и изключително негативна, ще мине известно време, преди ефектите да се проявят върху начина, по който стоките и производственият капацитет се преразпределят по света. Очаквайте маршрутите Азия–САЩ и Европа–САЩ да понесат спад в търсенето, докато Латинска Америка, която до голяма степен избегна най-тежките мита, ще се радва на увеличен интерес. Спад в търсенето на товарни превози, който подсказва слабо потребителско търсене и дори рецесия, ще задълбочи свръхкапацитета в корабоплаването и автомобилния транспорт – проблем, който измъчва индустрията още от времената на пика по време на пандемията.

Товарните превозвачи очакваха, че тази година най-после ще донесе облекчение от двустранния натиск върху печалбите, дължащ се на падащи навла и растящи разходи, свързани с труд, поддръжка и застраховки. Сега обаче търговците на дребно и производителите ще се опитват спешно да намерят алтернативни доставчици, за да избегнат митата. Възможно е дори Тръмп да се окаже прав, че търговската война ще накара компаниите да произвеждат повече стоки в САЩ, но това е процес, отнемащ време. Все пак производствени мощности не се изграждат за една нощ. Освен това в САЩ често липсва цялата верига за доставки, която би позволила на производителите да се откажат изцяло от вноса.

Белият дом твърди, че „Произведено в Америка“ е въпрос на национална сигурност: „Тези мита имат за цел да поправят несправедливостите в глобалната търговия, да върнат производството в страната и да стимулират икономически растеж за американския народ.“ За компаниите обаче това е шок. След като Тръмп наложи мита на Китай през първия си мандат, а светът преживя срив във веригите за доставки по време на пандемията, много фирми възприеха стратегия „Китай плюс едно“, като диверсифицираха производството си в друга държава. Виетнам беше популярен избор, а сега тези компании, включително Nike Inc., се сблъскват с 46% мита за стоките, които произвеждат там и продават в САЩ.

Подробностите, предоставени от Белия дом, пораждат още повече въпроси, като сочат, че застоят в товарните превози ще продължи или дори ще се задълбочи. Индексът Dow Jones Transportation Average, в който влизат компании като железопътния оператор Norfolk Southern Corp. и превозвача JB Hunt Transport Services Inc., отчете спад от 9.2% в четвъртък, ден след обявяването на митата – над двойно спрямо загубите на бенчмарка Dow Jones Industrial Average и най-рязко понижение от началото на пандемията през март 2020 г.

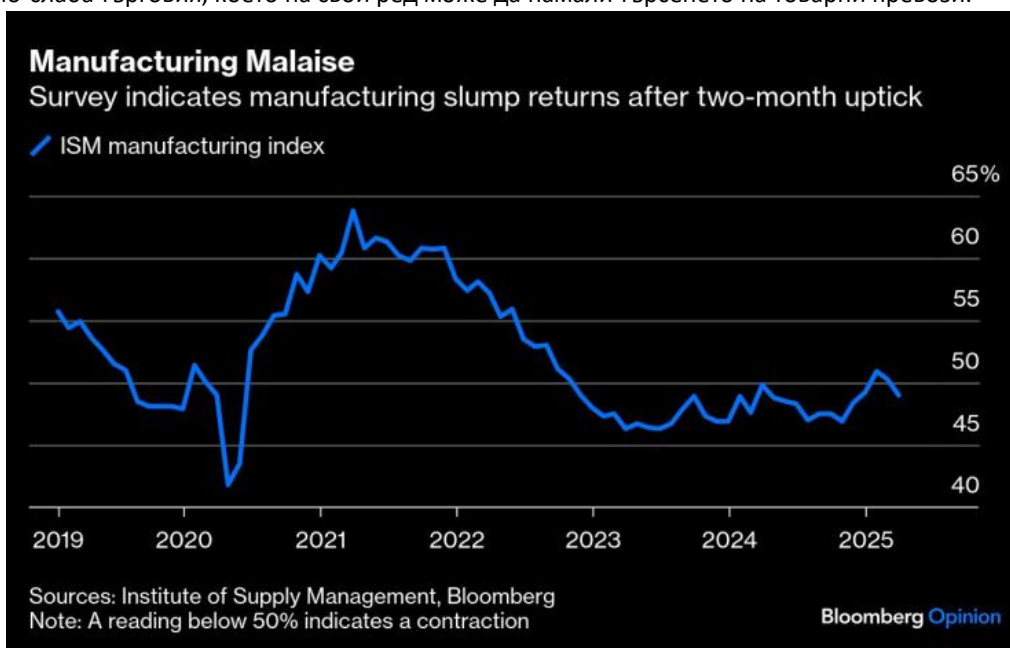
Цените за превоз на контейнери по море падат дори при продължаващи смущения в Суецкия канал.

Всички тези променливи фактори едва ли ще насърчат увереност у ръководителите на компаниите, което ще ограничи активността. Договорените цени за превоз с камион – които са по-слабо волатилни от спот пазара – продължават да намаляват след своя пик в началото на 2022 г., въпреки лекото увеличение през февруари, когато товародателите се втурнаха да внесат стоки, преди митата да влязат в сила. Допълнителният разход по складиране на тези стоки ще бъде компенсирани чрез повишаване на цените до равнищата на митническия внос, който ще влезе в САЩ след действията на Тръмп.

Неотдавнашното натрупване на запаси скоро ще бъде разтоварено. Глобалният порт тракер на Националната федерация на търговците на дребно (National Retail Federation) прогнозира в началото на март, че обемът на контейнерите, пристигащи в САЩ, ще премине в отрицателна зона това лято – с 3.2% спад през юни спрямо година по-рано и 13.9% срив през юли. (Това следва ръст от 13.4% на пристанищния обем през януари, когато компаниите се опитаха да изпреварят евентуалните мита, прогнозиран ръст от 6.1% за февруари – обикновено един от най-слабите месеци заради празниците по случай Китайската Нова година – и очаквано увеличение от 10.8% през март.)

Институтът за управление на доставките (Institute for Supply Management, ISM) съобщи миналата седмица, че месечният индекс на производствената активност в САЩ се е понижил с 1.3 процентни пункта до 49% през март в сравнение с февруари – тревожен показател, тъй като стойност под 50 показва свиване, а над 50 – разширяване на сектора. Още по-показателно е, че индексът на новите поръчки се е понижил с 3.4 пункта до 45.2% – най-слабото равнище от първата половина на 2023 г. Сериозно безпокойство поражда и индексът, измерващ цените, платени от производителите за суровини, който е скочил със 7 пункта до 69.4%, след като вече бе нараснал със 7.5 пункта през февруари – най-голямото двукратно поредно увеличение от декември 2020 г. и януари 2021 г.

Въпреки че докладът на ISM загатва, че инфлацията вече може да оказва влияние върху стоките, не очаквайте навлата за товарните превози да я последват. Възможно е да се случи точно обратното, когато лавината от митата на Тръмп премине през икономиката. Основен икономически закон гласи: ако обложиш нещо с данък, ще има по-малко от него. По-високите мита означават по-слаба търговия, което на свой ред може да намали търсенето на товарни превози.

Допитване сочи, че производственият спад се завръща след двемесечен ръст.

Ако търсенето и ставките за камионните превози се отслабят, това може да ускори излизането на капацитет от пазара, тъй като повече малки компании – които съставляват по-голямата част от операторите – могат да фалират. Морският транспорт е доминиран от глобални компании, които действат в конкуриращи се алианси. Въпреки техния мащаб, и за тях има долна граница на ставките, под която трудно оцеляват във финансово отношение.

Според композитния индекс на Drewry, навлата за 40-футови контейнери са се сринали до 2 168 долара през последната седмица на март, в сравнение с най-новия пик от 5 937 долара през юли. Това е далеч от рекорда от 10 377 долара през

септември 2021 г., когато кризата с веригите за доставки достигна своя връх. Ставките бяха по-ниски преди Covid-19 – средно около 1 400 долара по композитния индекс на Drewry за петте години до началото на 2020 г. – но през пандемията се надигнаха и разходите в сектора.

Какво следва? Негативният ефект от митата ще се прояви в световния товарооборот и промени в корабните маршрути. Така или иначе, натискът върху товарните превозвачи ще продължи.

Капитал

✓ Какво ще движи икономиката тази година: По-умерено потребление, повече инвестиции

Търговски конфликти между двете страни на Атлантика, застой на водещите икономики в Европа, война на изток от границите на НАТО. Така изглежда международната среда, в която България ще трябва да навигира тази, а вероятно и следващите няколко години. Насред все по-големите глобални рискове развиващите се страни в Източна Европа, които от години се опитват да догонят богатия Запад, парадоксално изглеждат като остров на оптимизъм, поне що се отнася краткосрочните им икономически перспективи.

Под сянката на тази глобална, а в много отношения и местна несигурност (най-вече (гео)политическа), българската икономика ще ускори растежа си до 3.1% тази година и до 3.3% следващата, след като завърши 2024 г. с по-висок от очаквания резултат - 2.8%. Такива поне са очакванията според последната макроикономическа прогноза на Уникредит Булбанк, представена от главния икономист на банката Кристофор Павлов през март по време на конференцията Money Growth: Banking, Investment, Technology, организирана от "Капитал".

Докато очакванията са вътрешното потребление, което е основен двигател сега, леко да се успокои, а търсенето за българските стоки в чужбина да остане слабо, надеждата е тласъкът за икономиката да дойде от инвестициите - както публични, така и частни.

Известно ускоряване на растежа залагат и други институции, макар те да са малко по-резервирани - според почти всички темпът тази година ще остане под 3%. Повечето от прогнозите обаче не са съвсем пресни и скоро предстои да бъдат актуализирани. В есенната такава на ЕК например се предвижда 2.9% ръст на българския БВП през 2025 г. А през януари БНБ заложи още по-нисък - 2.5%. Държавният бюджет е планиран от Министерството на финансите при ръст на икономиката 2.8%.

В очакване на повече инвестиции

Българската икономика отдавна има проблем с ниските нива на инвестиции, които са пречка пред дългосрочното ѝ развитие. След спад с 1.1% през 2024 г. в брутообразуването на основен капитал (машини, сгради, съоръжения и инфраструктура, които подпомагат производството) икономистите от "Уникредит" предвиждат показателят да нарасне с 6.4% тази година. Според тях ръстът ще се случи както благодарение на частния сектор, така и на заложените от държавата рекордни инвестиции.

За съществена част от тях обаче се разчита на евросредствата по Плана за възстановяване. Въпреки че голяма част от парите по ПВУ са под въпрос и зависят от ангажименти, с които България все още се бави, банката смята, че имаме шанс да получим, макар и не в пълен размер, два транша до края на тази година и още два през следващата за общо близо 2.7 млрд. евро (по-малко от половината от полагащите се 5.8 млрд. евро).

Заедно с планираните с национални средства инвестиции капиталовата програма на държавата тази година е за рекордните над 13 млрд. лв., или 6.2% от БВП. Сума, която някои анализатори намират за неизпълнима, след като през миналата година са похарчени едва под 7 млрд. лв. при планирани проекти за близо 10 млрд. лв.

"Бюджетът ще осигури допълнително фискално пространство за увеличаване на капиталовите разходи. Това е нещо, което приветстваме, защото липсата на адекватна на нуждите на българската икономика инфраструктура представлява значителна пречка за подобряване на нейната конкурентоспособност", посочва Кристофор Павлов.

Тези разходи представляват и своеобразен буфер в бюджета, в случай че приходите започнат да изостават, допълва икономистът.

Охлаждане на потреблението

Докато инвестициите трябва да дадат тласък на икономиката, за досегашния ѝ основен двигател - вътрешното потребление, предстои известно охлаждане. Важно е да се отбележи, че според прогнозите то ще продължи да расте - само че не толкова

много, колкото досега - с 3.3% тази година в сравнение с 4.2% миналата. Основните причини следва да се търсят в три важни показателя, които засягат пряко домакинствата - заплатите, инфлацията и кредитирането.

След ковид кризата заплатите растяха с необичайно високи двуцифрени темпове, но сега предстои покачването им да се забави. Ако през 2024 г. в реално изражение (като се извади инфлацията) средната заплата е нараснала с 11.4%, то през тази темпът ще падне до и дори под предпандемичните нива - до 6.8%, прогнозира експертите от "Уникредит".

"Процесът на договаряне на заплатите през тази година ще произведе по-малък ръст от този през изминалата година, защото инфлационните очаквания в сектора на услугите и строителството в края на 2023 г. и началото на 2024 г. бяха доста по-високи, отколкото са в края на 2024 г. и началото на 2025 г. В контекста на намаляване на инфлационните очаквания вероятно в тези сектори ще се стигне до заплати, които през 2025 г. ще бъдат по-ниски в сравнение с 2024 г.", посочва Кристофор Павлов. Заложеното от държавата увеличение на заплатите с 5% в повечето бюджетни структури тази година пък ще помогне както за известна консолидация на фискалната позиция на страната, така и за забавяне на темповете на нарастване на разходите за труд в голяма част от икономиката, обяснява още той.

Сравнително охлаждане вероятно ще дойде и при кредитирането. Ръстът на новите заеми се очаква да се забави от рекордните 20.8% миналата година до малко под 15% през тази, предвиждат от банката. Малко по-високата инфлация в хода на тази година също ще е фактор, който ще ограничи колко харчат домакинствата тази година.

Известно охлаждане икономистът очаква и на иначе горещия имотен пазар. През последното тримесечие на 2024 г. ръстът на цените на жилищата достигна 18.3% според НСИ, най-високият от 2008 г. насам. "Смятаме, че високите цени на жилищата в най-предпочитаните локации и в големите градове вече ще охладят апетита на част от участниците от пазара, които купуват жилища с инвестиционна цел", прогнозира Павлов.

В същото време износът нетно ще продължи да има отрицателен ефект върху растежа - икономическите модели показват, че може да се очаква само скромно подобряване на външната среда сред най-големите търговски партньори на България. Това обаче е с уговорката, че прогнозата е правена, преди Германия да замрази дълговата си спирачка и да обяви създаването на фонд от 500 млрд. евро, който ще използва за финансиране на проекти в отбрана, инфраструктура и зелени политики. А това може да има далеч стигащи ефекти, които да стимулират търсенето в целия ЕС.

Инфлацията - малко по-висока, но няма да е пречка за еврозоната

Инфлацията тази година се очаква да се повиши отново до 3.5% средногодишно (измерена по националната методология), а за разлика от преди най-голям принос сега ще имат административно регулираните цени, сочи прогнозата на "Уникредит". Голяма част от този ръст вече се случи през януари, когато те нараснаха с 3.6% на месечна база - най-високият за тази категория от 2012 г. насам, посочва главният икономист на банката. От началото на годината влязоха в сила по-високи цени на тока и водата, вдигнаха се акцизите. На второ място с най-голям принос за инфлацията през тази година ще бъдат храните. Те вече отчетоха значителен ръст в началото на годината, най-вече поради отпадането на по-ниската ставка ДДС за някои категории. Анализаторите допускат още, че ще се повишат цените на някои основни селскостопански продукти като говеждо и пилешко месо, захар, яйца и морски продукти.

Едва на трето място ще е приносът на услугите за инфлацията тази година, които досега бяха сред водещите двигатели. Но със забавянето на ръста на разходите за труд тя също ще започне да избледнява към втората половина на годината.

При тези прогнозираните нива на инфлация не би трябвало да е проблем България да изпълни ценовия критерий за еврозоната, смята Кристофор Павлов. В края на май или началото на юни страната очаква от ЕК и ЕЦБ конвергентен доклад, който да определи готова ли е тя да приеме еврото от догодина.

Малко по-висока инфлация за развиваща се страна, която иска да настигне стандарта на живот в Западна Европа, всъщност може и да не е толкова лоша. "За догонваща икономика като българската инфлация малко над 3% може би е за предпочитане пред 2%, защото малко по-високата инфлация ще направи разликите в относителните цени малко по-големи. Тъкмо тях инвеститорите наблюдават с особено внимание, тъй като те им дават идеи как да изтеглят капитал и работна сила от сектори с влошаваща се перспектива и да ги насочват към такива, които показват по-добра перспектива за растеж. Така че малко по-високата инфлация означава малко по-високи относителни цени, малко по-големи стимули следователно за инвеститорите да извършват алокацията на капитал в стопанството с по-голяма динамика и оттук малко по-голям икономически растеж според нас", обяснява Павлов.

Рисковете - най-вече политически

Съвсем очаквано анализаторите смятат, че основните рискове за България на вътрешния фронт са политически - колапс на правителство и завръщане на нестабилността. В такъв случай работата на голяма част от институциите може да бъде

блокирана, а страната ще остане без ръководство отново в труден момент за Европа и света. В най-лошия случай това може да доведе и до задълбочаване на политическото противопоставяне, а вотът за крайните популисти и партиите, скептични по отношение на ЕС, да се увеличи значително.

"Ако бъде съставено правителство, доминирано от крайните популисти и евроскептични партии, може да очакваме временно България да се отклони от пътя на по-нататъшно задълбочаване на нейната интеграция в ЕС и следователно от пътя на по-нататъшно задълбочаване на интеграцията на българските компании в глобалните вериги за стойност, доминирани от западноевропейски страни", обяснява икономистът.

Ако пък се стигне до отклонение от пътя за присъединяване към еврозоната, то несигурността би достигнала значителни пропорции: "Най-малкото защото крайните популисти и евроскептичните партии нямат ясно артикулиран план за бъдещото развитие извън обещанието да разрушат направеното в последните няколко десетилетия", предупреждава главният икономист на "Уникредит".

Cross.bg

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

Тема: Каква е визията за управление на КЕВР - за общественото доверие и потребителите?; Говори новият председател - Пламен Младеновски.

Тема: Протести срещу войната по пътищата - как да станат по-ефективни мерките и ще се обезопасят ли проблемните участъци.

Тема: Политическите ходове и здравните въпроси - какви са решенията?; Гост - депутатът д-р Александър Симидчиев
БТВ, "Тази сутрин"

Тема: Защо стотици чакат трансплантация на органи

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.